

Ageriko Bilkura

Amaiurren, herriko plazan.

2022ko maiatzaren 21ean.

Batzar-agiria

Amaiurko herriko plazan, 12:00etan, Euskaltzaindiak Ageriko Bilkura egin du, Andres Iñigo euskaltzain osoa emeritu mailara igarotzearen ondorioz, Bilbon, egoitzan, 2020ko uztailaren 17ko Osoko Bilkuran euskaltzain oso izendatu zen Paskual Rekalderen sarrera-hitzaldia egin eta dagozkion diploma eta Akademiaren ikurra emateko.

Bildu direnak:

Euskaltzain osoak: Andres Urrutia euskaltzainburua, Jean-Baptiste Coyos euskaltzainburuordea, Adolfo Arejita idazkaria, Miriam Urkia Iker sailburua, Sagarrio Aleman Jagon sailburua, Aurelia Arkotxa, Miren Azkarate, Jean-Louis Davant, Andres Iñigo, Jabier Kaltzakorta, Xabier Kintana, Alfontso Mujika, Miren Lourdes Oñederra, Txomin Peillen, Paskual Rekalde, Patxi Salaberri, Patxi Uribarren eta Patxi Zabaleta.

Ohorezko euskaltzainak: Martzel Andrinua, Koldo Artola, Luis Baraiazarra eta Julen Urkiza.

Euskaltzain urgazleak: Andres Alberdi, Jon Aurre, Jose Luis Erdozia, Igone Etxebarria, Patxi Galé, Patxi Iñigo, Patxi Petrirena, Castillo Suárez, Luis Mari Zaldua eta Juan Jose Zubiri.

Erramun Osa euskaltzain urgazlea eta idazkariordea, Iñaki Mendizabal Komunikazio eta Irudi arduraduna eta Ibon Usarralde egitasmoen bateragilea.

Unai Hualde Nafarroako Parlamentuko presidentea; Ana Olo Nafarroako Gobernuko Herritarrekiko eta Erakundeekiko Harremanetako kontseilaria; Bingen Zupiria Eusko Jaurlaritzako Kultura eta Hizkuntza Politikako sailburua; Jabi Arakama Nafarroako Parlamentuko GB taldekoa; Isabel Olave Nafarroako Parlamentuko NA+ taldekoa; Joseba Otondo Baztango Udaleko alkatea eta Ixabel Ale

man Amaiurko herriko alkatea; Baztango zinegotziak eta eskualdeko zein herriko elkarte, ikastetxe eta ikastolako ordezkariak.

Euskaltzaindiko langileak: Manu Gañan eta Itziar Luri.

P. Rekalde euskaltzainaren ama, emaztea, haurrideak, ilobak eta lagunak.

Gaurkoan, Akademiaren barne-arauek agintzen dutenari jarraikiz, sarrera-hitzaldia egitea egokitu zaio P. Rekalde euskaltzainari. Euskaltzaindiak bere sorterriko plazan antolatu duen ekitaldian egin du mintzaldia P. Rekaldek. Aurretik, Euskaltzaindiak Osoko Bilkura egin du Baztango udaletxean (Elizondon).

Ekitaldiari hasiera eman aurretik, dantza-saioa egin dute Amaiurko eskolako haurrek, Patxi Larralde arizkondar txistulariak zuzendutako taldearen musikaz lagundurik, P. Rekalderen sortetxearen, Joanikotenearen, aitzinean. Sortetxean izan dira, halaber, euskaltzain osoak, bai eta herri-agintariak ere. Ondoren, guztiak herriko plazara hurreratu dira.

Ekitaldiari hasiera emateko, Baztango Gaitariak izan dira; ondoren, Mikel Altuart *Dutari* baztandar bertsolariak pare bat bertso bota du; gero, Amaiurren Kantuz abesbatzak *Amaiur zintzo eta leiala* abestia kantatu du (Jexux Urrutiaren letra eta Fernando Cortijoren musika). Abesbatzaren ostean, A. Urrutia euskaltzainburuak, ekitaldiaren sinbolismoa eta garrantzia nabarmendu ditu bere mintzaldian. Ondoren, hitza hartu dute Joseba Otondo Baztango alkateak eta Isabel Aleman Amaiurko herriko alkateak ongiatorria emanez hurreratu diren guztiei.

A. Arejita Euskaltzaindiko idazkariak hitza hartu eta gogorazi du, Andres Iñigo euskaltzain osoa emeritu mailara igarotzearen ondorioz, Bilbon, egoitzan, 2020ko uztailaren 17ko Osoko Bilkuran euskaltzain oso izendatu zela P. Rekalde. Haren sarrera-hitzaldiak 2021ean behar zuen, baina, COVID-19ak eragindako osasun egoeraren ondorioz, gibelatu behar izan da 2022ko udaberrira arte. Argibide horien ostean, A. Iñigo eta S. Aleman euskaltzainak P. Rekalde euskaltzaina ekarri dute Herriko Plazara, sarrera-hitzaldia irakur dezan.

Paskual Rekaldek sarrera-hitzaldian hiru gai nagusi jorratu ditu: euskara batua eta mintzamoldeak; Baztango hitzen ekarpena Euskaltzaindiaren Hiztegiari; eta Amaiurko toki-izenak, etxe-izenak, pertsona-izenak... (ezagun zein ezezagun). Rekaldek Andres Iñigo euskaltzain emeritua izan du gogoan bere hitzaldiaren hasie-

ran, haren lekua hartu baitu Akademian Amaiurko semeak. 24 urtez Euskaltzaindiaren Nafarroako ordezkaria izan denak eginiko lan eskergea azpimarratu du, bai onomastikan, bai hiztegian baita euskararen sustapenean ere. “Berari esker gero eta gehiago dira Nafarroako euskarazko hitzak *Euskaltzaindiaren Hiztegian*”, gogoratu du.

Euskaltzainak esan du 50 urtetik gora duen euskara batua ere indartzen ari dela, hain zuzen, eskolan eta unibertsitatean ikasten dena, “ahozkora ere hedatzen ari dela, partez bada ere zenbait tokitan”. Ondoren, Baztango euskararen aitzindari egin die ohore Paskual Rekaldek, Juan Kruz Goienetxe, Bitorio Apeztegia eta Jazinto Santsiñena amaiurtar apaizen ekarpenak aletuz.

Iraganetik jauzi eginez, euskarak gaur egun Nafarroan bizi duen egoeraz hitz egin du. “Belaunaldi berriak euskaraz gehiago mintzo dira (...) Euskara presente da hezkuntzan, hedabideetan eta administrazioan”, baina nabarmendu du, baita ere, hizkera “aunitz aldatu dela” azken urteotan. “Baztandarrak, eskuarki, ez gaude Iparraldera begira: gure euskara ez da egun baztanera-lapurtera, baztanera-nafarrera baizik”, aitortu du. Hortaz, ondorioztatu du “Baztango euskara *nafartzen* ari dela, eta gero eta euskara batuagoa egiten dutela bereziki eskolatik igaro diren haurrek”.

Baztango hitzei ere erreparatu die Rekaldek, Amaiur izenetik hasita. Ondoren, inguruko toponimia astindu du, zenbait bitxikeria argituz. Atzenean, Amaiurrek “bizirik eta euskaldun segitzen duela” azpimarratu du, “bere nortasun propioaz harro”.

Miriam Urkia euskaltzain osoak eman dio erantzuna Rekalderen hitzaldiari, eta haren ibilbide oparoa gogoratu du, Euskaltzaindian eginiko lanak nabarmenduz. Ondoren, goi-nafarrerak *Euskaltzaindiaren Hiztegian* duen lekua azaldu du Urkiak (ia 600 adiera, momentuz).

Ekitaldiaren akabailan, euskaltzain berriak zin egin dio bere karguari, euskaltzain izateari dagozkion eginkizunak zintzo eta leialki beteko dituela esanez. Ondoren, euskaltzain osoaren domina, diploma eta ikurra jaso ditu P. Rekaldek euskaltzainburuaren eskutik. Hala berean, opari bana jaso du Joseba Otondo Baztango Udaleko alkatearen eta Ixabel Aleman Amaiurko herriko alkatearen eskutik. Segidan, *Xalbadoren heriotzean* interpretatu du Amaiurren Kantuz abesbatzak.

14:00etan eman zaio amaiera ekitaldiari, A. Urrutia euskaltzainburuak Amaiur-

ko herriari eta herritarrei adierazitako esker oneko hitzak entzun ondotik. Euskaltzainburuak gaurko ekitaldia euskaltzain oso berriak iraganean eginikoengatik aitortza jasotzeko balio duela adierazi du, bai eta Akademian egin behar dituen lanen pizgarri izateko ere. Azkenik, ekitaldira hurbildutakoek zintzurra busti eta gozatzeko aukera izan dute amaiurtarrek prestatutako tokiko jakiekin, Baztango Gaitariak taldeko hiru kidek jotako musikaz lagundurik.

Andres Urrutia,
Euskaltzainburua

Adolfo Arejita,
Idazkaria